

до вступу у вищі навчальні заклади, 13 % пропонують організувати профільне навчання за рівнем складності змісту освіти.

В результаті аналізу опитування ліцеїстів *встановлено*, що результативність запровадження профільності визначається ступенем особистої значущості профільного навчання. В результаті вивчення думок педагогічного колективу експериментального навчального закладу (ліцей №17, м. Хмельницького) та вчителів навчальних закладів сільської місцевості області щодо розуміння ними завдань та принципів функціонування локального освітнього моніторингу *встановлено*, що актуальним для педагогів наразі є моніторинг професійної компетентності педагогічного колективу щодо здатності його до саморозвитку та самоосвіти. Підготовлено аналітичні матеріали за результатами опитування. За результатами дослідження *показано*, що більше всього корелюють уміння учнів планувати навчальний процес і організовувати власне навчання; адекватно оцінювати результати навчання і ефективно його організовувати. Найбільш слабкими зв'язками з іншими складовими компетентності уміння вчитися характеризується здатність школярів осмислювати важливість навчального процесу, що свідчить про низький рівень сформованості мотивації до навчання. В результаті дослідження *визначено*, що серед ознак сформованості компетентності уміння вчитися, що об'єднують ліцеїстів, є: уміння планувати хід виконання завдання і обирати раціональний спосіб розв'язання завдань; здатність прогнозувати результати виконання завдань і здійснювати самооцінку своєї роботи; уміння брати участь у навчальному діалозі і оцінювати відповіді однокласників; уміння виокремлювати у тексті головне та складати завдання до тексту; уміння оцінювати причини невдач у навчанні.

СКЛАДНИКИ МОНІТОРИНГУ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ КЛЮЧОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

А. В. Гривко, к. пед. н.

Вивчення сучасних підходів до вимірювання якості освіти й теоретико-практичного досвіду в галузі шкільного навчання дало змогу *визначити*, що моніторинг для оцінювання розвитку в учнів комунікативної компетентності як ключової є багатоскла-

довою системою, яка містить: цільовий компонент; ресурсний компонент (методичне, інформаційне, організаційне й кадрове забезпечення); діагностичний компонент; контрольно-рефлексивний компонент (якісні й кількісні показники сформованості комунікативної компетентності учнів), корекційний і прогнозувальний компоненти.

Відповідно до теоретичного положення про ключову комунікативну компетентність як багатовимірну структуру *аргументовано*, що цільовий компонент моніторингу охоплює завдання діагностики в учнів усіх її складників: когнітивного (система комунікативних знань), поведінкового (система комунікативних умінь), емоційного й мотиваційно-ціннісного (комунікативні цінності, потреби, мотиви, соціальні установки).

Аналіз результатів дослідження дав підстави для *висновків*, що до ресурсного компонента належать чинники, які впливають на формування в учнів комунікативної компетентності й підлягають аналізу під час моніторингу: професійна комунікативна компетентність учителів; засоби навчання (зокрема складність і полікодовість навчальних текстів, система завдань підручників); методики предметного й міжпредметного навчання учнів. Розроблення діагностичного компонента передбачає визначення методів оцінювання, які відповідають завданням моніторингу, часу й місцю застосування їх; розроблення критеріїв оцінювання кожного зі складників комунікативної компетентності відповідно до вікового розвитку учнів і вимог Державного стандарту базової повної загальної середньої освіти; добір діагностичного інструментарію з використанням сучасних можливостей інформаційних комп'ютерних технологій (програми автоматичного статистичного аналізу результатів дослідження, освітні інтернет-ресурси тощо). У процесі теоретичного дослідження *з'ясовано*, що критерії та форми оцінювання ключових компетентностей учнів не задекларовано в жодному з державних освітніх документів. У сучасному науковому педагогічному просторі здійснюються пошуки оптимальних механізмів оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання, тривають дискусії щодо доцільності застосування тих чи інших методів, інструментів вимірювання якості сформованих в учнів у процесі навчання предметних і ключових компетентностей.

Контрольно-рефлексивний, корекційний і прогнозувальний компоненти моніторингу ключової комунікативної компетентно-

сті мають базуватися на результатах комплексного дослідження з використанням тестових технологій, методів когнітивних карт, семантичного диференціалу, семантичного пасьянсу, багатовимірної шкалювання, денотатного аналізу текстів учнівських висловлювань, текстів підручника, міжпредметних завдань та ін.

ВИКОРИСТАННЯ АНКЕТ У ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

С. О. Науменко, к. пед. н.

У міжнародних порівняльних дослідженнях якості загальної середньої освіти, таких як TIMSS, PISA тощо, використовуються не лише тести для учнів, а й анкети для учнів, їхніх батьків, вчителів й адміністрації навчального закладу. Адже мета цих досліджень полягає в оцінюванні навчальних досягнень і компетентностей учнів (з допомогою тестів) і виявленні факторів та їх впливу на рівень підготовки учнів (з допомогою анкет). При цьому анкети відіграють не менш важливу роль, ніж тести, бо виявлення зв'язку між результатами тестування і станом певного фактора дозволяє сформулювати гіпотези, що дають можливість пояснити отримані результати, а також згодом в інших дослідженнях спрогнозувати результати учнів, що відповідають різним станам цих факторів.

У 2007 і 2011 рр. Україна брала участь у міжнародному порівняльному дослідженні якості природничо-математичної освіти учнів 4 і 8 класів загальноосвітніх навчальних закладів за проектом TIMSS. Під час дослідження з допомогою анкет було з'ясовано, що на рівень навчальних досягнень українських учнів з математики і природничих предметів впливають такі фактори: 1) наявність у родині достатньої кількості ресурсів для підтримки навчання своїх дітей. Цей фактор складається з таких індикаторів: освіта батьків, загальна кількість книг і кількість дитячих книг вдома; доступ до мережі Інтернет та наявність в учня окремої особистої кімнати; 2) місце розташування навчального закладу (розмір населеного пункту); 3) досвідченість вчителів; 4) ставлення учня до навчальних предметів та перспективи його подальшого навчання; 5) час виконання домашнього завдання.